

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

๑. ภาพ (พจน์) ว่าพระตถาคตเจ้าอันพมาข้างอุปัฏฐาก ประทับอยู่ ณ ปา
รักชิตวันนั้น ได้มีปรากฏทั่วชมพูทวีปแล้ว ฯ ตระกูลใหญ่เป็นต้นอย่างนี้ คือ อนาถ-
บิณฑิกเศรษฐี วิสาขมหาอุบาลิกา ได้ส่งสาสน์จากพระนครสาวัตถีไปถวายพระอานนท
เถระว่า ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ขอท่านได้โปรดแสดงสมเด็จพระบรมศาสดาแก่พวก
ข้าพเจ้าด้วยเถิด ฯ แม้พระผู้อยู่ในทิศประมาณ ๕๐๐ รูปอยู่จำพรรษาแล้วก็พากันไปหา
พระอานนทเถระวิงวอนว่า ท่านอานนท์ ธรรมิกถาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้า
พวกข้าพเจ้าได้สดับนานมาแล้ว ท่านอานนท์ ขอโอกาส พวกข้าพเจ้า ฟังได้สดับธรรม
ิกถาเฉพาะพระพักตร์พระผู้พระภาคเจ้า ด้วยเถิด ฯ พระเถระพาพระเหล่านั้นไป ณ ปา
รักชิตวันนั้นแล้วคิดว่า การที่พวกเราพร้อมกับพระทั้งหลายมีประมาณเท่านี้จะเข้าไปยัง
สำนักพระตถาคตเจ้าผู้ประทับอยู่พระองค์เดียวตลอดไตรมาส หาสมควรไม่ จึงพักพระ
เหล่านั้นไว้ข้างนอก เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมศาสดาเพียงผู้เดียว ฯ พญาซ้างปารีไลยกะ
เห็นพระเถระอานนทเถระนั้นแล้ว ถืบท่อนไม้วิ่งเล่นเข้าไปแล้ว ฯ สมเด็จพระบรมศาสดา
ทอดพระเนตรแล้ว ตรัสว่า จงหลีกไป ปารีไลยกะ อย่าห้ามเลย นั้นเป็นเป็นพุทธรูปอุปัฏฐาก ฯ
พญาซ้างปารีไลยกะนั้น จึงทันท่อนไม้ไว้ ณ ที่นั่นเองได้เอื้อเพื่อถึงการรับบาตรและจีวร
แล้ว ฯ พระเถระมิได้ให้แล้ว ฯ พญาซ้างคิดว่า ถ้าพระรูปนี้ได้ศึกษาวัตรปฏิบัติแล้วไซร้
จักไม่วางบริวารของตนไว้บนแผ่นดินที่ประทับนั่งของสมเด็จพระบรมศาสดา ฯ พระเถระ
วางบาตรและจีวรไว้ ณ ภาคพื้นดินแล้ว ฯ ความจริง บุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยวัตรปฏิบัติ
ย่อมไม่วางบริวารของตนไว้ บนที่นั่ง หรือบนที่นอนของท่านที่ควรเคารพทั้งหลาย ฯ
พญาซ้างนั้นเห็นกิริยาอาการนั้น ได้มีจิตเลื่อมใสแล้ว ฯ พระเถระถวายบังคมสมเด็จพระ
บรมศาสดาแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ

๒. ก็ชนทั้ง ๒ คน คิดกันอย่างนี้ว่า ในการเล่นนี้ มีอะไรเล่าที่น่าดู คนพวกนี้ แม้ทั้งหมด เมื่อยังไม่ถึง ๑๐๐ ปี ก็จักถึงความหาบุญญัตติมิได้ ก็พวกเราสมควรแสวงหา โมกษธรรมสักอย่างหนึ่ง แล้วยึด (ความคิดนั้น) เป็นอารมณ์นั่งอยู่แล้ว ฯ ลำดับนั้น โกลิตมาณพพูดกะอุปติสมาณพว่า สหาย อุปติสสะ เพื่อนไม่หัวเราะว่าเรื่องเหมือนวันอื่น ๆ เพื่อนกำหนดอะไรหรือ ฯ อุปติสมาณพพูดว่า สหาย โกลิตะ เรานั่งคิดถึงเหตุนี้ว่า ในการดูนักแสดงเหล่านี้ หาสาระมิได้ การดูการเล่นนี้ไร้ประโยชน์ เราสมควรแสวงหา โมกษธรรมเพื่อตน ฝ่ายเพื่อนเล่า เพราะเหตุไร จึงมีใจไม่เบิกบาน ฯ แม้โกลิตมาณพนั้นก็พูดอย่างนั้นเหมือนกัน ฯ ลำดับนั้นอุปติสมาณพ รู้ว่าโกลิตมาณพมีอัชฌาศัยอย่างเดียวกับตน จึงกล่าวว่า สหาย เราแม่ทั้ง ๒ คนคิดถูกแล้ว ก็เราสมควรแสวงหาโมกษธรรม ธรรมดา พวกคนผู้แสวงหา(โมกษธรรม) สมควรได้การบวชสักแบบหนึ่ง เราจักบวชสำนักใครเล่า ฯ อุปติสมาณพกับโกลิตมาณพทั้ง ๒ นั้น ตกลงกันว่า จักบวชสำนักสมุชชัยปริพาชกนั้นแล้ว จึงส่งมาณพ ๕๐๐ คนไปโดยสั่งว่า พวกท่านจงพาเอา วอและรถ (กลับ) ไปเถิด แล้วพร้อมกับมาณพ ๕๐๐ คนบวชสำนักสมุชชัยปริพาชก ฯ เพียง ๒-๓ วันเท่านั้น ทั้ง ๒ คนนั้นก็เรียนจบลัทธิของสมุชชัยปริพาชกแล้ว จึงถามว่าท่านอาจารย์ ลัทธิที่ท่านรู้มีเพียงเท่านี้ หรือมีแม้ยิ่งกว่านี้ ฯ สมุชชัยปริพาชกตอบว่ามีเพียงเท่านี้ พวกเธอรู้จบหมดแล้ว ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ตถาคตสฺส ตตฺถ หตฺถินาเคน อุปฺภูจฺยมาณสฺส วสนภาโว สกฺลชมฺพฺที่เป
 ปากโฏ อโหสิ ฯ สาวตฺถีนครโต อนาถปิณฑโก วิสาชา มหาอุปาสิกาติ เอวมาที่นิ
 มหากุลานิ อานนฺตตฺถเณรสฺส สาสนํ ปหิณฺสีสุ สตถารํ โน ภาเนท หสฺเสธาติ ฯ ทิสาวา-
 ลีโนปี ปญฺจสตา ภิกฺขุ วุตฺถวสฺสา อานนฺตตฺถเณรํ อุปสงฺกมิตฺวา จิรสฺสตา โน อาวุโส
 อานนฺท ภควโต สมฺมุขา ฐมฺมีกถา สาธุ มยํ อาวุโส อานนฺท ลภฺยยาม ภควโต
 สมฺมุขา ฐมฺมีกถํ สวานายาติ ยาจีสฺสุ ฯ เถโร เต ภิกฺขุ อาทาย ตตฺถ คนฺตฺวา เตมาลํ
 เอกวิทฺวาริโน ตถาคตสฺส สนฺติกํ เอตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทุธี อุปสงฺกมิตฺุ อญฺตตฺนฺติ
 จินฺเตตฺวา เต ภิกฺขุ พหิ จเปตฺวา เอกโก ว สตถารํ อุปสงฺกมิ ฯ ปารีเลยฺยโก ตํ
 ทิสฺวา ทนฺทกํ อาทาย ปกฺขนฺหิ ฯ สตถา โอลเกตฺวา อเปหิ ปารีเลยฺยก, มา นินฺวารยิ,
 พุทฺธุปฺภูจาโก เอโสติ อาท ฯ โส ตตฺถเวท ทนฺทํ ฉทฺเทตฺวา ปตฺตจิวรปฺภิกฺคฺคฺคฺคฺค
 อาปฺจุฉิ ฯ เถโร นาทสิ ฯ นาโค สเจ อุกฺคหิตฺวตฺโต ภวิสฺสติ สตถุ นิสฺสีทนฺปา-
 สานฺผลเก อตฺตโน ปริกฺขารํ น จเปสฺสตีติ จินฺเตสิ ฯ เถโร ปตฺตจิวรํ ภูมิมยํ จเปสิ ฯ
 วตฺตสมฺปนฺนา หิ ครุณํ อาสเน วา สยเน วา อตฺตโน ปริกฺขารํ น จเปนฺติ ฯ โส ตํ
 ทิสฺวา ปสนฺนจิตฺโต อโหสิ ฯ เถโร สตถารํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีหิ ฯ **(ธมฺมปทฺฐจ-
 กถาย ปจฺจโม ภาโค/หน้า ๕๕ - ๕๖)**

๒. เทว ปน ชนา เอวํ จินฺตยีสฺสุ กิ เอตฺถ โอลเกตฺพพํ อตฺถิ, สพฺเพปิเม
 อปฺปตฺเตเต วสฺสสเต อปฺนฺนตฺติกาว่า คมิสฺสสนฺติ, อมฺเหหิ ปน เอกํ โมกฺขชมฺมํ ปรีเยสิตุํ
 วฏฺฏตีติ อารมฺมณํ คเหตฺวา นิสฺสีหิ ฯ ตโต โกลิโต อุปติสฺสํ อาท สมฺม อุปติสฺส
 ตวํ น อญฺเญสุ ทิวเสสุ วย หฏฺฐปทฺฐจ, กิเนเต สลฺลกฺขิตฺนฺติ ฯ อปติสฺโส อาท สมฺม
 โกลิต เอเตลํ โอลโลกเน สาริ นตฺถิ, นีรตฺถกเมตํ อตฺตโน โมกฺขชมฺมํ คเวสิตุํ

วรรณคดี อิทํ จินตยนโต นิสินโนมฺหิ, ตวํ ปน กสฺมา อนตฺตมโนสีติ ฯ โสปี ตเถวาท ฯ
 อถสฺส อตฺตนา สทฺธี เอกชฺฌาสยตํ ฌตฺวา อุปติสฺโส อาท สมฺม อมฺหากํ อุภินฺนํ-
 ปิสฺสุจินฺติตํ โมกฺขธมฺมํ ปน คเวสิตฺถุ วรรณฺติ, คเวสนฺเตหิ นาม เอกํ ปพฺพชฺชํ สทฺถุ
 วรรณฺติ, กสฺสส นฺติเก ปพฺพชามาทิ ฯ เต ตสฺส สนฺติเก ปพฺพชิสฺสามาทิ ปญฺจ-
 มาณวกสฺตานิ สิวิกายเ จ รเถ จ คเหตุวา คจฺจณฺธาติ อุโยเชตฺวา ปญฺจหิ มาณ-
 วกสฺเตหิ สทฺธี สญฺชยสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชีสุ ฯ เต กติปาเหเนว สพฺพํ สญฺชยสฺส
 สมยํ ปริคฺคณฺหิตฺวา อจฺริย ตุมฺหากํ ชานนสมฺโย เอตฺตโก ว อุทาหุ อุตฺตรปี อตฺถิติ
 ปุจฺฉิสฺสุ ฯ สญฺชโย เอตฺตโก ว สพฺพํ ตุมฺहेหิ ฌาตฺนฺติ อาท ฯ (ธมฺมปทฺฐกถาย
 ปจฺโม ภาโค/หน้า ๘๑ - ๘๒)